

Beslutningsforslag nr. B 69. Fremsat den 10. februar 1994 af Gade (SF), Birthe Hansen (SF), Jes Lunde (SF) og Ebba Strange (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om en naturgenopretningsplan og nedsættelse af et råd for Limfjorden

Folketinget pålægger regeringen inden den 1. oktober 1994 i samarbejde med amtskommunerne Viborg, Ringkøbing og Nordjylland og kommunerne omkring Limfjorden at udarbejde en tids- og handlingsplan for den erhvervs-mæssige og rekreative udnyttelse af fjordens muligheder under hensyn til områdets behov for beskyttelse af natur og miljø.

De i recipientkvalitetsplanen for 1985-1996 med supplement fra 1989-2000 fastlagte målsætninger for fjordområdet udgør grundlaget for naturgenopretningsplanen. Andre skærpede målsætninger respekteres tillige.

Tids- og handlingsplanen udarbejdes i overensstemmelse med følgende retningslinjer:

1. Udnyttelse af Limfjordens økonomiske muligheder

1.1. Erhvervsfiskeri

Blåmuslingefiskeri og trawlfiskeri skal ske på en sådan måde, at fjordens evne til at udvikle en varieret fauna og flora styrkes i overensstemmelse med de fastlagte målsætninger.

Det betyder, at blåmuslingefiskeriet skal begrænses til bestemte særligt udlagte områder, hvor planlægning af genudsætning og opfiskning vil kunne optimere udbyttet. Trawlfiskeriet indstilles for en 5-årig periode med henblik på foretagelse af nærmere undersøgelser af denne fiskeriforms virkning på fjorden. Saltvandsdambrug og nye ferskvandsdambrug forbydes. Andre fiskeriformer reguleres. Herfra er dog undtaget fritidsfiskeri, der reguleres gennem redskabsmærkning.

1.2. Landbrug

Landbrugsarealer, der grænser op til fjorden samt til vandløb, der afvander til Limfjorden, omlægges successivt over en 5-årig periode til ekstensiv drift, således at tilledning af nærings-salte fra overfladen reduceres til det niveau, der er fastlagt i vandmiljøplanen, og som er fornødent med henblik på opnåelse af de i recipientkvalitetsplanen fastlagte målsætninger. I disse områder må brug af kemiske bekæmpelsesmidler og gødskning ikke finde sted. Områdernes nærmere afgrænsning finder sted efter en biologisk vurdering af områdernes betydning for fjordarealernes vandkvalitet.

1.3. Rekreative muligheder

Der iværksættes en undersøgelse af fjordområdets rekreative muligheder og begrænsninger under hensyn til behovet for et naturligt og varieret dyre- og planteliv og landskabsmæssige værdier. Undersøgelsen danner grundlag for en planlægning af områdets rekreative benyttelse. Denne planlægning indarbejdes i regionplanlægningen i Limfjordsamterne.

2. Undersøgelser og planlægning

Med henblik på at sikre koordineringen af de statslige, kommunale og amtskommunale aktiviteter vedrørende fjorden nedsættes et Limfjordsråd bestående af repræsentanter for Miljø-, Landbrugs- og Fiskeriministerierne, kommunerne og amtskommunerne omkring fjorden. Rådet udarbejder forslag til planer og beslutninger vedrørende fjordens forhold. Her-

under kan det beslutte at iværksætte undersøgelser med henblik på udarbejdelse af forslag samt til brug for vurderinger af allerede gennemførte foranstaltninger. Beslutninger vedrørende fjordens forhold træffes i overensstemmelse med gældende regler.

Udgifterne til rådets virksomhed afholdes af staten med 50 pct. og de berørte amtskommuner med 50 pct. Kommunale og amtskommunale dispositioner, der berører Limfjordsrådets virksomhed, gennemføres efter en fra rådet indhentet udtalelse.

3. Tidsperiode

Planen udarbejdes for en tidsperiode over 12 år. Perioden kan dog efter rådets beslutning være kortere eller længere, for så vidt angår enkelte forhold vedrørende fiskeri, landbrug, naturbeskyttelse og miljø m.v. I perioden foretager rådet en gennemgang af planen med henblik på eventuelle korrektioner og justeringer. Limfjordsrådet udarbejder 6 måneder inden udgangen af den kommunale valgperiode en redegørelse for arbejdet i den forløbne tid. Rådet drager omsorg for redegørelsens offentliggørelse og tager initiativ til en offentlig debat.

Bemærkninger til forslaget

Pr. 1. januar 1991 blev Limfjordskomiteen nedlagt. Denne komité, der koordinerede samarbejdet mellem Limfjordsamterne, var et efter forslagsstillernes opfattelse vigtigt led i de fælles amtskommunale bestræbelser på at tilvejebringe en naturgenopretning i fjordområdet. Tillige udgjorde Limfjordskomiteen et natur- og miljøfagligt forum af stor kvalitet. Et eksempel på komiteens arbejde er den i 1984 vedtagne recipientkvalitetsplan, der er gennemført. Siden nedlæggelsen er det fælles arbejde alene varetaget på et årligt fællesmøde mellem amtsrådenes teknik- og miljøudvalg og repræsentanter for kommunerne. Derudover finder der koordinerende indsatser sted på forvaltningsniveau.

Beslutningsforslagets hovedhensigt er at genskabe et fælles rådgivende organ for forvaltningen af Limfjordens natur- og miljøforhold med fuld inddragelse af de statslige myndigheder, der har størst berøring med problemerne vedrørende fjordens natur og miljø. Såvel Fiskeri- som Landbrugs- og Miljøministerierne er derfor foreslået placeret som medlemmer af et kommende Limfjordsråd. Forslaget tilsigter tillige navnlig at forstærke og fremskynde natur- og miljøgenopretningsarbejdet vedrørende fjorden, idet også landbrugets forhold inddrages. Det er forslagsstillernes opfattelse, at der siden Limfjordskomiteens nedlæggelse i praksis er sket en nedprioritering af samarbejdet.

Derudover har forslagsstillerne medinddraget de problemer, den rekreative udnyttelse af Limfjordens naturværdier medfører. Disse problemer, der ikke synes nærmere belyst i modsætning til fiskeri- og landbrugsforhold, er dog udelukkende foreslået undersøgt med henblik på en nærmere planlægning.

Ad forholdet til regionplanlægningen

Med den nye planlovs ikrafttræden ophævedes den statslige godkendelse af amtskommunernes forslag til regionplaner. Samtidig bortfaldt de formelle krav til udarbejdelse af recipientkvalitetsplaner. Det

te har naturligvis ikke mindsket behovet for en planlægning af recipientkvalitetsarbejdet, men de nævnte lovændringer understreger derimod et behov for en tættere kontakt mellem staten og amtskommunerne. Den kommunale spildevandsplanlægning og dennes samspil med øvrige miljøforanstaltninger i fjordområdet er også et vigtigt argument for et koordineret virke.

Hovedmålsætningen for Limfjorden, jf. Limfjordsredegørelse 1993, se note (1), har i den hidtidige planlægning været et upåvirket eller kun svagt påvirket dyre- og planteliv samt gode hygiejniske forhold. Denne generelle målsætning er på de forskellige delområder konkretiseret, f.eks. når det drejer sig om kvælstofbelastningen fra det åbne land (jf. herom nedenfor) og for vandkvaliteten i øvrigt, idet fjordens inddeling i områder betinger fastlæggelse af forskellige målsætninger inden for rammerne af den generelle målsætning (basis-, skærpede og lempede målsætninger). Det er forslagsstillernes opfattelse, at disse målsætninger fortsat skal udgøre grundlaget for arbejdet med fjordens forhold, men at der kan være behov for en drøftelse af skærpede og tydeliggørelser eksempelvis på fiskeriområdet. Således angives målet for det fremtidige fiskeri i Limfjorden noget ukonkret som et miljømæssigt og økonomisk hensigtsmæssigt fiskeri. Note (2).

Ad forholdet til gældende beslutningsprocedurer

Forslagsstillerne understreger, at der ikke med dette forslag er tilkendegivet noget ønske om etablering af nye besluttede organer. Kompetencen til at træffe beslutninger skal således fortsat være placeret på de allerede kendte administrative og politiske niveauer. Limfjordsrådets opgave skal udelukkende være af rådgivende og undersøgende karakter. På længere sigt er det imidlertid en overvejelse værd, om en række statslige beslutninger på landbrugs- og fiskeriområdet bør henlægges til fælles beslutninger i amtsrådene i Limfjordsamterne eller ved etablering af et

F. t. beslutn. vedr. naturgenopretningsplan m.v.

fællesorgan med kompetence på landbrugs- og fiskeriområdet. Den nære sammenhæng mellem amtskommunernes og kommunernes ansvar for fjordens vandkvalitet og erhvervsudøvelsens indflydelse her på tilsiger sådanne overvejelser.

*Bemærkninger til forslagens enkelte afsnit**Ad 1.1.*

Det erhvervsmæssige konsumfiskeri i Limfjorden er fra 1941 til 1991 reduceret med ca. 90 pct. fra 3.800 tons til 394 tons. I perioden 1951 til 1991 er industrifiskeriet faldet fra 2.257 tons til 1.385 tons. Denne type fiskeri finder navnlig sted som trawlfiskeri med parvis bådindsats. Blåmuslingefiskeriet udviser i perioden 1941 til 1991 en stigning fra 7.365 tons til 108.814 tons eller næsten 1.400 pct. Denne udvikling har tilsvarende reduceret antallet af arbejdspladser inden for fiskeriet. Især har blåmuslingefiskeriet påført fjordens miljø betragtelige skader som følge af den teknik, der anvendes ved opfiskningen af muslingerne. Den gældende regulering af dette fiskeri er fastlagt i Fiskeriministeriets bekendtgørelse af 24. april 1992. Bekendtgørelsen bygger bl.a. på en licensordning, dybgangsforskrifter og motorstørrelsesbegrænsninger for fartøjerne, områdebegrænsninger og mindstemål for muslinger. Ikke desto mindre er opfiskningen af blåmuslingebestanden i fjorden i de åbne områder accelereret yderligere til ca. 112.000 tons i 1992, jf. Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelses rapport »Blåmuslingefiskeriet i Limfjorden 1993«. Fiskeriministeriets forslag til ændringer kan føre til en uacceptabel påvirkning af fjordbundens plante- og dyreliv på grund af det meget koncentrerede fiskeritryk, reguleringsforslaget er udtryk for.

I stedet foreslås en maksimal kvote for de åbne områder, reduktion i antallet af licenser, begrænsninger i det kystnære fiskeri og forbud mod fiskeri på vanddybder under 3 m.

Beslutningsforslagets hensigt er at søge blåmuslingefiskeriet bragt i overensstemmelse med fjordens naturlige muligheder for dette fiskeri. Dette indebærer en langt bedre koordination af arbejdet, eksempelvis med udarbejdelse af bekendtgørelser vedrørende fiskerireguleringen, ikke blot i henseende til ønsker om bevarelse af bestanden af muslinger, men tillige under hensyn til en samlet natur- og miljømæssig vurdering af fjordens udvikling. Dette indebærer bl.a. et permanent forbud mod muslingefiskeri i EF-fuglebeskyttelsesdirektivområder og Ramsarområder. Tillige ønskes en række yderligere forsøg med former for blåmuslingefiskeri baseret på hensyntagen til områdets økologiske balance.

Fiskeriet efter industrifisk foreslås standset som trawlfiskeri for en 5-årig periode på grund af denne fiskeriforms overordentlig store effektivitet. Fiskeri efter industrifisk foreslås herefter indrettet på en sådan måde, at opvæksten af fiskeyngel og hensynet til fjordens øvrige fauna og flora indgår som afgørende faktorer ved den nærmere fastlæggelse af reguleringsforanstaltningerne.

Det gældende forbud mod saltvandsdambrug og det foreslåede forbud mod etablering af nye ferskvandsdambrug i de vandløb, der afvander til fjorden, er begrundet i den voldsomme påvirkning, disse erhverv udøver som punktkilder til næringssaltbelastningen af fjordområdet. Limfjordsreddegørelsen, jf. note (4), anfører, at eksisterende brug har et overforbrug af foder på 15-20 pct. Videre konstateres, at mere end halvdelen af dambrugene påvirker vandløbene i uacceptabel grad og dermed medvirker til næringsbelastningen af fjorden. De hidtidige problemer med at anvende den gældende dambrugsbekendtgørelse til regulering af foderforbruget og dermed forureningspåvirkningen gør det påkrævet at gøre radikalt op med denne form for virksomhed, i det omfang der sker forureningspåvirkning af fjorden.

Ad 1.2.

Landbrugets andel af kvælstofbelastningen fra det åbne land, natur- og skovområder skønnes at udgøre 13.200 tons, jf. note (5). Såfremt landbruget alene skal leve op til vandmiljøplanens krav, skal der ske en reduktion med 7.500 tons af belastningsomfanget i 1992. Hertil skal lægges, at recipientkvalitetsplanen for Limfjorden i visse områder har målsætninger, der skærper vandmiljøplanens krav. En begrænsning i brugen af gødningsstoffer i overensstemmelse med hidtidig strategi synes ikke at kunne bidrage med den ønskede begrænsning. Forslagsstillerne er derfor nået til den opfattelse, at der må gribes anderledes håndfast ind over for næringssaltbelastningen fra landbrugets arealer. Således som forslaget er affattet, vil det umiddelbart omfatte betydelige og væsentlige landbrugsområder, der skal omstilles til en mere ekstensiv udnyttelse uden brug af landbrugskemikalier. Områderne skal derfor udpeges efter en nærmere vurdering af deres andel i påvirkningen af fjordmiljøet. Et så omfattende indgreb i udøvelsen af landbrugserhvervet indebærer store betænkeligheder. Omstillingen af landbrugsproduktionen på de udtagne arealer skal derfor også ses i lyset af mulighederne for at benytte EF's ledsageforanstaltninger til medfinansiering af landbrugets bidrag til opfyldelsen af de nationale miljøpolitiske målsætninger, først og frem-

mest vandmiljøplanen og handlingsplanen for et bæredygtigt landbrug. Denne tankegang er i øvrigt udtrykt i en fælleshenvendelse af 23. marts 1993 fra De danske Landboforeninger, Amtsrådsforeningen og Dansk Familiebrug til Folketingets Landbrugs- og Fiskeriudvalg. Forslagsstillerne finder, at dette bør kunne få virkning for den angivne tidshorisont, der således vil kunne fraviges.

Ad 1.3.

Limfjordsområdet er samlet set et naturområde af international kvalitet og derfor overordentlig attraktivt som rekreativt område. Netop disse kvaliteter skal sikres bevarelse, og områder, der har gennemgået en forringelse, skal inddrages i overvejelserne om naturopretning, jf. note (6). At sikre dette samtidig med, at området i størst mulig udstrækning gøres tilgængeligt for offentligheden, kræver en vurdering og planlægning af det mulige turisttryk og dets konsekvenser. En sådan planlægning er ikke indtil nu ud-

ført som en samlet og koordineret opgave. Der henvises til forslagets almindelige bemærkninger.

Ad 3.

Regionplanlægningen har en tidshorisont på 12 år, jf. lov om planlægning § 6, stk. 1, og skal revideres hvert 4. år, jf. samme lovs § 22, stk. 1. Forslagsstillerne har ment, at det vil være formålstjenligt, at planlægningen af Limfjordsområdets forhold er nært tidsmæssigt sammenfaldende med regionplanlægningen. Dele af planlægningen for Limfjordsområdet vil indgå i regionplanerne bl.a. på naturbeskyttelsesområdet, og den under 1.3. angivne analyseaktivitet vil få betydning for regionplanerne. Der kan imidlertid være behov for, at der for visse områder enten fastlægges kortere eller længere tidsrammer, således at den erhvervsmæssige omstilling kan ske i takt med opståede behov og de teknisk-økonomiske muligheder for omstillingen.

Ændringer i tidsrammer i forhold til regionplanlægningen vil formentlig kræve lovændringer.

Noter:

- (1) Viborg, Ringkøbing og Nordjyllands Amtskommuner 1993.
- (2) Limfjordsredegørelsen, s. 41 nederst.
- (3) Limfjordsredegørelsen, s. 13.
- (4) Limfjordsredegørelsen, s. 21.
- (5) Limfjordsredegørelsen, s. 22.
- (6) Jf. det vellykkede naturgenopretningsprojekt ved Legind Vejle på Mors.